

האדמו"ר מהאלמין רבי שלום יהודה גראס שליט"א חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

זוהר הצלה

חלק כ

ובו שאלות ותשובות לעם ישראל

מבואר בחז"ל גודל מצות תוכחה ומחאה וחיוב הערבות על כל אחד ואחד מישראל למחות ביד עוברי עברה, בכל הש"ס בבלי ירושלמי מדרשים זוה"ק, ספרי הראשונים וגדולי אחרונים. על כן אנו יוצאים בקול קורא למען הצלת עם ישראל, להקים השכינה מעפרא, לפדות נפשינו והגאולה השלימה ברחמים.

אור הזוהר 297 * אלול תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

בעלמא! ונחשב לו כאילו החזיר את העולם לתהו ובהו וגורם עוני בעולם ואורך הגלות! ובתיקון ל' כתב, שהם גורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדון בעולם, וגורמים לרוחו של משיח שילך מהעולם ולא ישוב! (וכן איתא במס' שבת ל"ג [ע"פ הגר"א בתיקון ל']). - היוצא מכל זה שכל מי שאינו לומד את ספר הזוהר הקדוש, הרי גורם לבזה חרב הרג ואבדן לעולם, ואלו עבירות שבין אדם לחבירו שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עליהם, (ס' איפה שלימה). ובאופן כזה אין באפשרותו לקיים עד שירצה את חבירו, מחמת שנאבדו כבר רח"ל. - וכבר יצאו גדולי ירושלים (בראשות כ"ק מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל) וגם הגה"צ חברי הביד"ץ של עדנתו וחתמו בקריאת קודש (תרפ"א, ותרצ"א ותשס"ב-ד) ללמוד את הזוהר הקדוש על הפרשה מידי שבוע, ועל כל פנים דף אחד של זוהר ביום.

על כן אנו קוראים לכל המנהיגים, רבנים וראשי ישיבות שליט"א וראשי כוללים שכל רב וראש ישיבה ראש כולל מגיד שיעור ומשפיע, שינהג ללמוד בכל יום בבית מדרשו עם כל קהילתו לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר, שלווק רק דקה, לישועת כלל ישראל, וכן כל בחור בישיבה ואברך ככולל ילמוד לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר ביום. וכן המלמדים ילמדו עם תלמידיהם בכל יום עמוד אחד לפני התפילה כמו"ש בוה"ק (פר' וירא קיח), קרוב לימות המשיח אפלו נערים ידעו נסתרות, וז"ל בתרגום ללשון הקודש: אמר להם רבי שמעון: אין רצונו של הקדוש ברוך הוא בזה שיתגלה לעולם כל כך. וכשהיה קרוב לימות המשיח, אפילו נערים שבעולם עתידים למצא נסתרות של החכמה ולדעת על ידו קצים וחשבונות, ובאותו הזמן יתגלה לכל.

בוא וראה מה שאמרו חז"ל בירושלמי על שלמה המלך שהיה קודש קדשים, וטעה ועבר על ציווי התורה של לא ירבה... ובגלל זה נטרד ממלכות: (ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ז): תני רבי שמעון בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתטח לפני הקב"ה, אמר לפניו רבון העולם, כתבת בתורתך כל דייתקי שבטלה מקצת בטלה כולה, והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד ממני, אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל, עכ"ל. ואם כן אפילו הגדולי ישראל הכי הכי גדולים אין יכולים לבטל אות אחת מן התורה בין תורה שבכתב ובין תורה שבעל פה, ובזוה"ק מצוה אותנו ללמוד זוהר לכל ישראל כדי שנזכה לתשובה אמיתית באהבה תשובה עילאה ונגאל ברחמים, ואם לא שומעים בקול משה רבנו, "אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל". בוא וראה מה דכתבו בזו"ח פ' נח שכל ענין הגאולה והתשובה תלוי על רישי כנישתא, ואם כן, צריכים כולם להורות לישראל שילמדו זוהר הקדוש, כי אנו מאמינים בני מאמינים שמשו רבנו הוא אדון כל הנביאים, ונבואתו אמת, ולא תשתנה לעולם ח"ו. ובזכות התנא האלוקי הרשב"י תעמוד לכל ישראל להושע בכל הישועות והנחמות, ובדא יפקון מן גלותא ברחמי, אכ"ר.

שאלה: למה הרב כותב באופן חמור וקיצוני כל כך, נגד כל הרבנים הגדולים והראשי ישיבות, וארגונים של מחזירי בתשובה? - תשובה: הזוהר בפרשת בראשית דף כ"ח: אומר שכל הת"ח שלא רוצים ללמוד זוה"ק הם הולכים נגד משה רבינו. ועיי"ש בביאור המקדש מלך. שאלה: למה הרב אומר שדווקא הם אחראים על כל האסונות והצרות? - תשובה: בתיקוני זוהר תיקון ל' כתוב על מי שלא רוצה שילמדו זוהר הקדוש: "אוי להם שגורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדן בעולם, והרוח הזו שמתלקת היא רוח המשיח". שאלה: למה יש בחורים שמתקלקלים? - תשובה: המהרח"ו כותב בהקדמה לעץ חיים שמי שלא רוצה ללמוד זוה"ק עליהם אמר הפסוק: "יכל הגבעות המקלקלו" אלו הבחורים התלמידים הקטנים שרואים את מלמדיהם שאינם רוצים ללמוד זוה"ק ותורת הסוד, על פן גבעות אלו נתקלקלו ולבם שרש פורה ראש ולענה ועלתה בהם תלודת טיט ורפש לכפר בהכמת האמת... ואין ספק כי לא יהיה להם חלק בעולם הבא כנזכר בזהר. ועוד כתב שם, כי הכל תלוי בעסק ההכמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה היא גורמת אחרו ועכוב בגין בית מקדשנו ותפאתנו.

שאלה: למה גזירת הגיוס באה? ומי אשם בזה? - תשובה: כבר לפני מאה שנה בשנת תרע"ד, תחילת מלחמת העולם הראשונה, כבר כתב המקובל האלוקי רבי יהודה פתייה ז"ע שאחרי שנתמעט לימוד הזוהר והקבלה בעולם נגזרו גזירות הגיוס ועוד צרות משונות רח"ל. שאלה: גזירת הקיצוצים הכלכליים, מי יכול להינצל ממנה? תשובה: בזוהר הקדוש כתוב שלפני ביאת המשיח הערב רב יעשה צרות ודוחק גדול ללומדי התורה, ויקח מהם מיסים קשים, ובזוה"ק ברעיא מהימנא כתוב שלומדי הזוהר בהם אין ניסיון, והם נגאלים ברחמים, כי הם אהוביו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ובאמת כבר הרעיא מהימנא [הוא משה רבנו ע"ה] מצוה אותנו ללמוד זוהר הקדוש דוקא, כי תורת הרש"י מאיר עד סוף הדורות, וצריך ללמוד ללא הפסק ולא לתת מנוחה לקדוש ברוך הוא עד שיגאלנו (זוהר פנחס ר"ט).

אחינו בית ישראל, עת צרה היא ליעקב, ואין לשקוט בעת הזאת, ידוע לכל שאנו נמצאים עכשיו בסוף הגלות, ורוב הסימנים שכתבו חז"ל בעקבתא דמשיחא כבר נתקיימו, וצרות רבות וגזירות קשות פוקדות את ישראל בארץ הקדוש ובעולם כולו, ובפרט הגזירה הנוראה על בחורי ישראל והחינוך הטהור, עם ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, ומן השמים מעוררים אותנו לתשובה, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. - לכן חובה קדושה על כל אחד ואחד ללמוד פרד"ס בכל יום ויום (האר"ז בלשעה"מ), ובלימוד הזוהר הקדוש יוצא ידי חובת לימוד הקבלה (כף החיים סי' קנ"ה). כי אם מחסרים את חלק הסוד הרי גורמים פירוד ח"ו בעולמות העליונים והרי לימודם פגום, וכפי שנכתב בתיקוני זוהר (תיקון מג) על מי שלא לומד ומי שלא אומר ללמוד, טב ליה דלא אתברי

הוכח תוכיח את עמיתך אפילו מאה פעמים, לכן אנו מוציאים לאור העלונים על תוכחה כאמרם ז"ל (בבא מציעא דף לא/א): אמר ליה הוכח אפילו מאה פעמים משמע, תוכיח, אין לי אלא הרב לתלמיד, תלמיד לרב מנין, תלמוד לומר הוכח תוכיח מכל מקום, וכתב החיד"א ז"ע שמצות תוכחה מתקיימת בכתב יותר מלהגיד בעל פה, וכדאמרם ז"ל (עירובין דף סג/א): אמר ליה אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' כל מקום שיש בו חילול השם אין חולקין כבוד לרב. על כן מחויבים אנו לומר את דבר ה' בלי משוא פנים, ולקיים מצות לא תגורו מפני איש, כי כל הצלת עם ישראל תלוי בזה כדאיתא בחז"ל (שבת דף קט"ב): אמר רב עמרם בריה דרבי שמעון בר אבא אמר רבי חנינא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה שנאמר היו שריה כאילים לא מצאו זה אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה, עכ"ל.

אחינו בית ישראל, עת צרה היא ליעקב, ואין לשקוט בעת הזאת, ידוע לכל שאנו נמצאים עכשיו בסוף הגלות, ורוב הסימנים שכתבו חז"ל בעקבתא דמשיחא כבר נתקיימו, וצרות רבות וגזירות קשות פוקדות את ישראל בארץ הקדוש ובעולם כולו, ובפרט הגזירה הנוראה על בחורי ישראל והחינוך הטהור, עם ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, ומן השמים מעוררים אותנו לתשובה, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. - לכן חובה קדושה על כל אחד ואחד ללמוד פרד"ס בכל יום ויום (האר"ז בלשעה"מ), ובלימוד הזוהר הקדוש יוצא ידי חובת לימוד הקבלה (כף החיים סי' קנ"ה). כי אם מחסרים את חלק הסוד הרי גורמים פירוד ח"ו בעולמות העליונים והרי לימודם פגום, וכפי שנכתב בתיקוני זוהר (תיקון מג) על מי שלא לומד ומי שלא אומר ללמוד, טב ליה דלא אתברי

ח

הרשע מבייש להמוכיה רק כשמוכיו לשמור המצוות וחוקי התורה, אבל כשתוכחתו היא רק במצוות שכליות גם הרשע שומע לו, לזאת מה שהביא לחורבן ירושלמים הוא ביטול קיומה של תורה שנגרם ע"י בזיון ת"ח

ובזה אפשר נמי לפרש כוונת (פסוק ז' משלי סימן ט') "ומוכיה לרשע מומו מפרש דרך הרמז בר"ת "לשמור מצותי" וחוקותי דוקא אם מוכיח אותו באלה, אזי מומו, מבייש הרשע להמוכיה, משא"כ אם ענין תוכחתו הוא רק במצוות שכליות, אזי גם הרשע שומע לו, כנודע ומפורסם. וכיון שכן אין הטעם שחרבה ירושלמים עבור בזיון ת"ח לבדו, אלא משום שדבר זה גרמא הוא לבטל קיומה של תורה בכללה ר"ל.

ט

מה שיש בני"א שמבזים המוכיח הוא טפשות גדולה מצידי

ויש בני אדם מאותן המתפרצים של אלבד שאינם שומעים לתוכחת המוכיח, וגם מבזים אותם, עוד מוסיפים ברשעתם ללחום עמו ולרדוף אותם, זה מורה על גודל טפשותם, שהרי אם מכח תאות לבם ויצה"ר המסית אותם המה אנוסים שלא לשמוע תוכחתו אבל מלחמה ושנאה עבור מה עושים, הלא המה יודעים שהמוכיחים אינם אומרים דברים בדויים מלבם רק אומרים מה שצוה התורה, מש"ה מפרש דרך הרמז בר"ת "וכי אדבר המה למלחמה. "אולת" הוא "לו" וכלימה.

פרק ז

בפרט ז' שם וז"ל:

שאלה ס: תודיעני איך, ובמה, יסבב המוכיח להמשיך ולפתוח לבם של בני ארם לעוררם משכרותם מעניני עוה"ז כדי שיהי' תאבים לשמוע תוכחתו.

סא

על ידי ההסברה שתכלית האדם בעוה"ז הפרוזדר הוא רק לתקן עצמו במעש"ט כדי שיכנס לטרקלין העוה"ב, ורק בחיים אפשר לתקן את אשר עוות, והאדם אינו יודע עתו שמא ימות למחר, ושוב יום אחד לפני מיתתך אמרו, זה יביא שישמעו לעשות תשובה. וכן על ידי זה שמסבירים ההבדל הגדול שבין קניני העוה"ז לקניני העוה"ב, שבעניני העוה"ז גם אם יצליח ברום ההצלחות, כל מה שהוא טורח וקונה בו הוא רק קנין המדומה, ובעצם הינו הבל וריק שגם כי יעשי איש לא ירד אחריו כבודו, שבשעת פטירתו של אדם אין יכולים ללוות אותו, אי"כ מה יתרון לו בעושר והצלחה כזאת, אבל עניני העוה"ב לא כן הוא שהם קנין לו בעצם, ומלוין אותו בשעת פטירתו, אזי בלי ספק שגם אם לבו מגושם ונתקשה כאבן בתאוות העוה"ז, ימס כדונג

תשובה: מדברי הבאים תמצא מבוקשך, הנה אחז"ל עוה"ז דומה לע"ש, ועוה"ב דומה לשבת, ועוה"ז רק פרוזדר הוא, וכל תכלית האדם שבא לכאן רק היה עבור לתקן עצמו במע"ט כדי שכעת יכנס לטרקלין, בזה אפשר לפרש כוונת (פסוק ל"א ויקרא סימן ט"ו) בדרך סרס המקרא "והזרתם מטומאתם את בני ישראל מפרש דרך הרמז בר"ת "אין מעשה וחשבון בשאול, ועי"כ שתאמר להם שרק היום בעודנו בחיים יוכל לתקן את אשר עוות, ושוב יום אחד לפני מיתתך, ולא ידע אדם את עתו שמא ימות למחר, עי"כ יסובב שישמע לך לעשות תשובה, וזהו והזרתם מטומאתם את בני ישראל, וגם תאמר להם גדולות איכותה של מצות תשובה, שבזכות זה זוכים ישראל לריבוי עם כמחז"ל על סתירות הפסוקים והיה מספר, ולא יספר, מש"ה מפרש דרך הרמז "והזרתם מטומאתם את בני ר"ת "וארבה אותך במאד" במאד "מאד.

טב

זהו בית ישראל סנהדרין מנהיגי הדור, נפלה כבודם נתמעט, לכן, לא תוסיף קום בתולת ישראל מפני שנתמעט חשיבותם אין כח השפעה להקים אנשי דורם משפלותם, ולכן אנכי נושא עליכם קונה

ובזה אפשר נמי לפרש כוונת (המשך פסוק א'. ב'. ג'. עמוס סימן ה') בית ישראל, מכונים נהדרין, או שאר מנהיגי דור, וזהו אנכי נושא עליכם קינה בית ישראל נפלה, (תיבות נפלה נמשך לפניו ולאחריו) מש"ה מאחר שנתמעט כבודם, מש"ה נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל מאחר שנתמעט חשיבותם אין להם כח להקים את אנשי דורם משפלות מזדריגתם. מש"ה שינה ואמר בית ישראל בתולת ישראל. וזהו "היוצאת אלף" תשאיר "מאה ר"ת "תפריעו את העם" ממעשיו שיהי' בכוחם להוכיח.

טג

ואנ"י ר"ת "אזניהם" הכבידו "משמוע, וליכא המלצת מידת החסד שהבטיחה תשובה לרשעים כשאמרו מה אנוש כי תזכרנו, אבל כעת "הנני מביא" וברש"י, מוכן להסכים אתם

ובזה אפשר נמי לפרש כוונת (פסוק י"ז בראשית סימן ו') "ואני הנני מביא", פירש"י, הנני מוכן להסכים עם אותם שזרזוני ואמרו "מה אנוש כי תזכרנו", אבל אני שמעתי למידת החסד שהבטיחה שתסבב תשובה לרשעים, מש"ה עתה "ואני הנני" מביא מפרש דרך הרמז בר"ת "ואזניהם" הכבידו "משמוע, מש"ה אז ליכא המלצת מידת החסד מש"ה הנני מוכן להסכים לאבד העולם, וזהו "ואני הנני" מביא ר"ת "וברותי" מכם "המורדים.

טד

מתחילה כתבו על הזקנים תיו חיים, תיו ר"ת "ודובר" תמים "יתעבו כמאחז"ל גלוי וידוע לפניך שלא היו מקבלין תוכחה, ואין בהם עון על שלא הוכיחם

ובזה אפשר נמי לפרש כוונת מחז"ל (שבת דף נ"ה ע"א) שכתבו מתחילה על הזקנים תיו חיים, משום תיו ר"ת "ודובר" תמים "יתעבו, כמאחז"ל גלוי וידעו לפניך שלא היה מקבלין תוכחה, א"כ אין בהם עון בזה שלא הוכיחו אותם.

טו

אם הצדיקים רוצים להדריך את דורם ואינם רוצים לשמוע תוכחתך מגיע העונש לדור **ובזה** אפשר נמי לפרש כוונת פסוק "דור טהור בעיניו" שיש לו מנהיגים המכונים עינים שהמה צדיקים ורוצים להדריך את דורם בדרך הישר, ועם כל זה מצואתו לא רוחץ, שאינם רוצים לשמוע תוכחתם, ראויים להם עונש יקרוה עורבי נחל.

טז

זה ששונאים הוא רק התוכחה בעניני שמיא היינו בעבירות שבין אדם למקום, ובמצוות שבין אדם לחבירו הם רוצים בתוכחה, וזהו שאמרו חז"ל ת"ח שבני העיר אהבים אותו, הוא משום שאינו מוכיחם במילו דשמיא ומוכיחם רק במצוות שכליות

אבל לא ששונאים כל התוכחות, הלא דבר זה הוא נגד המוסר והשכל, אלא שהמה רחוקים מיראת ד' וקיום תורתו עד שהכתוב אומר מלעבים במלאכי אלקים ומתעתעים בנביאיו, ולא נאמר בנביאים משום שאם רק מוכיחים על מצות שכליות גמ"ח ודברים שבין אדם לחבירו בתוכחה זאת המה חפצים מש"ה אינו יכול לומר מתעתעים בנביאים, אלא בנביאיו דייקא, אם תוכחתם הוא בשמירות שבת, ונדה, ועריות. וזהו אפשר נמי כוונת מה שאחז"ל צורבא מרבנן דרחמי לי בני מתא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא, היינו שכל תוכחתו רק הוא במצות שכליות,

צדקה, (מענשהייט).

הסרת ערלה חיצונית יש לו עזר וסעד שיהיה בכוחו להסיר ערלה פנימיות לקיים "ומלתם את ערלת לבבם".

מרחמי ה' הוא שגם אם כבר חטא שולח לאדם נגעים כדי לעוררו משנית אולתו ולעשות תשובה. אם ה' דואג עבור טובת האדם ורוצה להיות בעזרו איך מלאו לבו לבגוד בו ובקיום תורתו

וגם מרחמי ד' שאפילו אם כבר חטא (וידבר ד' זהו רחמים ל"א"מ"ר" ר"ת "משגבי ל"א"אמוט"רבה) שולח נגעים על אדם כדי לעוררו משנית אולתו ולעשות תשובה וכהבטחות שלשה כתובים הבאים כאחד כאשר ייסר איש את בנו, אני ד' נוצרה, אני ישנה ולבי ער, מעתה אם ד' דואג עבור טובתך ורוצה להיות בעזרך איך מלאך לבך לבגוד בו ובקיום תורתו.

מאותו היום שחטא משתתף בו רוח חיצונית נחרט בצורתו ודר בביתו להרע לו **ז"ל** (הזוהר דף רכד) האי יומא דחטא אשתתף ברוחא דלבר ואתקין בדיוקנא דהאי בר נש ודייר בביתו לאבאשא ל"י, ובזה אפשר לפרש כוונת (פסוק ט"ז דברים סימן א') ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו, תוכחה מכונה משפט, צדק משמעו שיצדיק מעשיו (ע"י פירוש"י תהלים סימן צ"ד פסוק ט"ו) והיינו שתוכיחו אותו מדוע גרם במעשיו שסט"א דר אצלו, הקב"ה נקרא אח לישראל, וזה יומתק לפרש"י גרו על עסקי דירה ועבור שהוא נושה לד' בפשעה של תורה ניתן לו (עקזעקציאן) בביתו.

אם על חוב של ב"ד של מטה שמגיע לו כתב על ממון היה מתבייש והיה עושה כל מיני עצות שיהי אפשר לשלם או להתפשר עם בע"ח, ק"ו בחוב שפגם בנפשו ונכתב בפקס בשם עבריין ופושע וממכעסי ה' עד כמה עליו החיוב להתאמץ בכל כוחו ולא ליתן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו עד שיתקן עוותו

וישים אל לבו אם נתנו לו מב"ד של מטה (עקזעקציאן) על חוב כזה שהוא רק עניני דממונו, כמה היה מתבייש והיה עושה כל טצדקא דאפשר לשלם לו, או להתפשר עם בעל חובו כדי שתסיר ממנו בושה זאת, א"כ כש"כ וקו"ח נגד חוב כזה שפגם בנפשו ועבור כן הוא נכתב בפקס הפתוח בשם עבריין ופושע וממכעסי ד' עד היכן החיוב שיתאמץ בכל כוחו ולא ליתן שנה לעיניו ותנומה לעפעפיו עד שיתקן עוותו, וזהו ובין גרו לאותו (עקזעקציאן) שדר אצלו והוא רק בביתו בבחינות (קאמעניק איינוואהנער).

אלמלא לא היה למזיקים מסכה על פניהם שאין יכולים לראות דרכה את האדם לא היו בנ"א יכולים להתקיים בעולם, כשמגיע הזמן שהחוטא ראוי להענש, מורידים המסכה מעל פניהם והאדם שהם רואים אותו ניזוק

איתא שאלמלא לא היה למזיקים פורמא על פניהם ועי"כ אינם יכולים לראות את האדם, לא היה בני אדם יכולים להתקיים בעולם, ואז כשהגיע הזמן שהחוטא ראוי הוא להיותו נענש, אזי מסירים הפורמא מעל פניהם והאדם שהם רואים אותו ניזוק. ובזה אפשר לפרש כוונת (פסוק ט' בראשית סימן ג') ויאמרו לו איכה, הקליפות מכונים מצרים משום שבכוחם להיותם מצירים לאדם, וזהו איכה, איך מלאך לבך להיות מעוברי רצונו, וחטא שלך יגרום להסיר הם הפורמא ויהי בכוחם לרואת אותך, ואז איכה, הלא כמעט רגע תהי חלילה בכל רעה, מש"ה מפרש דרך הרמז בר"ת א"י"כ"ה "כי יראו אותך המצרים. וא"כ איך עלה על דעתך לחטוא.

עיינ (פסוק י"ח ויקרא סימן י"ט) לא תקום ולא תטור את בני עמך ואהבת לריעך כמוך אני ד', אפשר לפרש הכוונה בדרך סרס המקרא, כאילו היה כתיב ואהבת את בני עמך לריעך, שתטריח ותשתדך לקיים מצות ואהבת את ד' דהיינו לאהבהו על הבריות כאברהם לקרב לב בנים לאביהם שבשמים, הקב"ה נקרא ריעך, ככתוב ריעך וריע אביך אל תעזב. אבל ע"י מה יוכל להתלהב בלבבם אהבת ד' ותורתו, מאחר שיצה"ר ואהבת עוה"ז ותאותיו משכר את לב האדם ומבלבל שכלו, מש"ה בא דרך הרמז ומפרש זאת, "לריעך כמוך אני ד', ר"ת "כי יעשיר איש לא ירד אחריו כבודו גם אם יצליח ברום ההצלחות, והיינו כל מהשטורח בעניני עוה"ז הוא רק קנין המדומה, אבל בעצם רק הבל וריק הוא, וראיה, כי בשעת פטירתו אין יכולים ללוות אותו, א"כ מה יתרון לו בעושר והצלחה כזאת, משאך קניני עוה"ב אם טורח ומשתדל בהם לקיים אמות קנה, ובכל קנין קנה חכמה, זהו לו קנין בעצם, ועל זה מפרש דרך הרמז "ו"א"ה"ב"ת מפרש דרך הרמז בר"ת בהתהלך "תנחה אותך (כברייטא דאבות) בשעת פטירתו רק מלוין אותו תורה ומע"ט בלבד, וכן "ו"א"ה"ב"ת ר"ת "בשכבך תשמור עליך" (א מתחלה בע"י), דהיינו ממורא של חיבת הקבר, וממורא של נגעי בני אדם. וגם ר"ת "והקיצות" היא "תשיחך כשיקצו אותך ליתן דין וחשבון היא תמליץ בעדך, וגם תשים נגד עיניך מה דאיתא (בתנומא סוף שלח) מעלות ומדריגות הטורח בקיומה של תורה, וז"ל כל זמן שאתם מדובקין במצות נאמר עליכם ואתם הדבקים בד' אלקיכם, וזהו "ו"א"ה"ב"ת ר"ת "ואתם הדבקים בד' אלקיכם. מעתה אם ישם נגד לבם ונגד עיני שכלם ויבאר להם דברים אלה פעם אחת ושתיים ושלוש מה בין קניני עוה"ז לקניני עוה"ב ואיך רחוקים המה זה מזה מאד מאד, אזי בלי ספק שאם לבם מגושם ונתקשה כאבן בתאות עוה"ז יהי נשבר ונמס לבבם כדונג, ויבכו ויתחננו לד' הצלינו מטיט ואל אטבעה שלא יהי נפשינו משוקעת בעניני עוה"ז ואל תשליכני מלפניך, וטהר לבנו לעבדך באמת.

האדם נבא בתנאי אם יעשה מעש"ט יאכל מה שמוכן לו, ואם יפנה אחר נגעים חלקו

איתא (במדרש תדשא) למה בפרשת יולדות למעלה הימנו מאכלו של אדם, ולמטה הימנו נגעים, אלא העיד המקום על הנולד הוי המתבונן באיזה תנאים בראתי אותך, אם עשית מע"ט אכול מה שתקנתי לך, ואם תפנה אחר, כתיב אחרך נגעים.

על הנבא להתבונן באיזה תכלית בא לעולם, בשביל "היום לעשותם", ולא יאמר שאיך בכוחו לעשות כל אלה, כי התורה סמכה לזה "והתקדשתם והייתם קדושים", אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, והבא לטהר מסייעין אותו

ולענ"ד על דרך המדרש אפשר לומר עוד כוונה אחרת, והמשך הפרשיות כך הוא. אתה הנולד תתבונן עבור איזה תכלית באת לזה העולם והיינו עבור "היום לעשותם". וא"ת איך כוחי לעשות אלה. מש"ה כתיב מלפניו "והתקדשתם והייתם קדושים", אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, והבא לטהר מסייעין אותו.

הסמיכות של מצות מילה לבריאת האדם בא ללמדנו שע"י הסרת ערלה החיצונית יש לו עזר וסעד שיהי בכוח להסיר הערלה הפנימית

וגם נסמך לו "ביום השמיני ימול", שאיתא (כמדומה בזוהר), שע"י

אחד, וזהו אפשר כוונת הפסוק, שלא תתעצל במצות תוכחה, משום שיצה"ר מסית אותך שאינם רוצים לשמוע, ואז אחז"ל אם ראית דור שאין התורה חביבה כנס הש"מ אמרה "יערוף כמטר לקחי", כמטר דייקא שיורד משמים אפילו בשביל אחד, כן אתה תוכיח ותחזור ותוכיח, משום "לנפש לא יטמא", ודבר זה שאפילו אחד לא יהי' שישמע לתוכחתך, זהו מן הנמנע, ובה תנצח ליצה"ר על הסתתו שניה.

מפרש בסימוכין הפסוקים בהסרת טענת והסתת היצר לכל יוכיח

ועבור שמצות תוכחה קשה לקיימה כראוי, משום שיצה"ר מסיתו ומורה לו היתר בכמה דרכים להיות שב ואל תעשה במצוה זאת, מעתה אין רחוק לומר שזהו אפשר כוונת (פסוק י"ב דברים סימן ז) "והיה עקב תשמעון עזאת המשפטים, מפרש דרך הרמז בר"ת "הוכח תוכיח את עמיתך שאחז"ל הוכח תוכיח אפילו מאה פעמים, ולקיים מצות תוכחה באופן כזה אדם דש בעקב, ופוק חזי אפילו בני אדם כאלה שהמה חרדים על דבר ד' מתעצלים במצוה זאת, בזה מיושב נמי סמיכות פסוק שלפניו ושמרת את המצוה לשון יחיד, ואח"כ אמר עקב תשמעון היינו שתשיח בתוכחתך שאחרים יקיימו תרי"ג, וגם י"ל כוונת הסמיכות הוא התקושו וקושו.

פרק ט

בפרט ט':

שאלה סב: הגיד לי איך יהי' התנהגותו של מנהיג שיהי' יוצא ירי שמים בענין הדרכתו ותוכחתו והשגחתו על עם ד' השוכנים תחת רגלו, ועל הבאים לחסות חתה צילו:

מסביר באריכות שהמזכה הרבים המנהיג הגם שלפעמים שנראה לו שבוה שהוא מסדבר עם אנשים כל כך הרבה שמות על כל סוגי ענינים מהנשמע בעולם או אצל כל מיני אנשים נדמה לו על אחר שהוא מבטל זמן בלי תועלת ותכלית, וכאב לו על זה. אל יפול ברוחו מפני שבלי זה לא היה מעודכן באינפורמציות שונות הנצרכות וזועקות לתיקון כגון מינוי רב: שחוטה, סופראות, לימוד תשב"ר, שידוכין וכדומה, וע"י שמדבר עם האנשים יש לו הידיעות הנכונות והנצרכות ידוע איך לכלכל הענינים ביוכי הרבים, ונכלל בכלל שעל ידם עת לעשות לה' הפירו תורתך ופעמים שביטולה היא קיומה

תשובה: מדברי הבאים יבואר שאלתך, לא לחנם אחזקל שיחות חולין של ת"ח צריכים לימוד ואספרה לך מה שהיה מרגלא בפומיה (דמורי הגאון זללה"ה) אז דוקא כשבא אצלי נגיד ממרחק ושואל ממני שאתן לו בחור בטוב שרוצה להתחתן עמו ולהחזיק אותו לתורה ועבודה (והרב לתלמידו אהבתו עליו לדאג עבוד טובתו גם בעניני עוה"ז כאהבת האב על בנו) אין בכוחי לחקור בזמן מועט על טבעו וטיב אנשי ביתו ועל מעמדו בענין עושרו אם הוא תוכו כבדו או לא, משום שכן דרך מכמה קצינים אם רואים שנסוגים אחור מנכסיהם ואם יתחתנו עם קצינים כמותו יצטרכו ליתן הנדן מיד במעות מזומנים וזה אין בכוחם אזי מתחסדים ואומרים שרוצים להיותם ממחזיקי תורה ועי"כ יהי' נשאר הנדן בידם, וא שכוונתם רק לפי שעה או גם לעולם או אם הוא מהמחדשים ויוכל להיות שיטהו לדרך אחר ח"ו, וגם על טיב זוגתו אם היא אהבת תורה ונדיבות לב משום שעיקר החזקה הנקרא (קאסט געבען) תלוי באשתי וגם מה טיבו של בתו אם היא יראת ד' ואהבת תורה, או אם היא בעלת מום, או חולנית, כי שדאע אם אתרצה לבקשתו ממני. או לא.

פרק ח

בפרט ח'

שאלה סא: עבור שמצות תוכחה היא אחת מהמצות שהם גדולות מאד באיכותם מש"ה טורח יצה"ר בכל מיני הסתות להתעצל אותו בקיומה, איך ובהמה יחזק את לבבו שיהי' בכוחו להתגבר עליו.

בזמן התלמידי חכמים היתה הסיבה והגורם של חורבן ירושלים, מפני שביזו את התלמידי חכמים לכן לא שמעו לתוכחתם והזדרכתם וזה גרם לבטל קיומה של תורה בכללה ועברו על הרבה גופי תורה ולכן נחרבה ירושלים

תשובה: מדברי הבאים יבואר שאלתך, אחז"ל אין לך כל טפה שיורד מלמעלה שאין עולה כנגדה מן התהום שני טפות, והנה תוכחה אם השומע הוא ירא שמים אזי עבור תוכחות המוכיח נשבר לבו לאהבת ד' ויראתו, ולא לבד שאותן דברי תוכחה נרשמים על לוח לבו מה שאמר לו המוכיח ומקבל על עצמו לקיימן, אלא גם הוא מוסיף מעצמו לעשות הרבה מע"ט גם מה שלא הוכיח אותו המוכיח עליהם, כמקרא שכתוב ישמע חכם ויוסיף לקח. ובהו אפשר לפרש כוונת (המשך פסוק א' ב' דברים סימן ל"ב) האזינו שמים הן המה החשובים (עיי' ביה"ט) ותשמעו הארץ, הן המה הפחותים מהם, אלו ואלו אני קורא אותם שישמעו לתוכחתי אבל בענין קבלות התוכחה יש הפרש ביניהם, השמים, אצלם יערוף כמטר לקחי שכנגד כל טפה מלמעלה באים שני טפות מלמטה והיינו שיוסיפו במע"ט גם על מה שלא הוכחתי אותם עליהם, אבל ותשמע ארץ, רק תזל כטל שיקבלו עליהם מיהת לקיים על מה שהוכחתי אותם עליהם משום שאצל טל לא מצינו זאת שעולה מלמטה לחלוחות מים כנגדם.

מסיד בזה טענת היצר שאין בכוח להוכיח על כל מצוות התורה ואזהרותיה, ולכן מסייתך שתנוח התוכחה, והוא מפני שבוה שתוכיח על קיום איזה מהמצוות אזי ישמע חכם ויוסיף לקח.

ובה יהי' לך תשובה על מה שמסית אותך יצה"ר שלא תוכיח משום שטוען אטו יהי' בכוחך להוכיח לכל מצות התורה ואזהרותיה, וא"כ הנח להם, אלא לא כן הוא שבאמת המון עם בענין קיום המצות המה מלאים שגיאות ובה שתוכיח אותם על קיום איזה מהמצוות אזי ישמע חכם ויוסיף לקח.

מסיד הסתת היצר וטענתו שלא ישמעו לתוכחתו. (בפ' המהר"מ אלשיך). אמור ואמרת, תוכיח ותחזור ותוכיח, ולא תאמר מדוע אטריח עצמו הרי אינם רוצים לקבל תוכחה, משום שלא ימלט שלא יהיה אחד מהם שישמע תוכחתך מקבל עליו לעשת כן, וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא

עיי' (פסוק ב' דברים סימן ל"ב) "יערוף כמטער לקחי", היא התורה המכונה "לקח טוב", רצוני שתהי' תוכחתי יעשה פרי קודש בלבבות השומעים כמטר, והנה (מהר"מ אלשיך) מפרש פירש פסוק אמור ואמרת, תוכיח ותחזור ותוכיח, וא"ת שאינם רוצים לקבל תוכחה ולמה אטריח עצמי שתהי' גיעתי לריק, אני אומר לך עם כל זה תוכיח ותחזור ותוכיח משום לנפש לא יטמא בעמיו, שלא ימלט שלא יהי' אחד מהם שישמע תוכחתך ויקבל עלו לעשות כן, וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, והנה אחז"ל (בתענית דף ט' ע"ב) על פסוק לאיש עשב הארץ, מטר אפילו בשביל